

Ganita mare

26e jaargang nummer 1 - 2019

Uitgave van de Historische Kring Gente

Ganita mare

Inhoud 2019-1

- 2 Allerlei
- 3-4 Jaarprogramma 2019
- 5-9 Ongeluk of opzet
- 10-15 Hoefsmid Hein Eltink
- 16-19 Schutterskoning 2018-2019
- 20-21 Verslag excursie Grave
- 22-23 Mè kolbak en bolknak (dialect)
- 24-29 Het logo van de kring
- 30 Aanwinsten, Welkom nieuwe leden en Overleden
- 31 Colofon

Foto voorpagina

Binnen in het Graafs museum bij de archeologische expositie (zie pagina 20).

Met de MuseumPlusBus naar het Openluchtmuseum in Arnhem

Onze aanvraag is goedgekeurd! Op **donderdag 18 april 2019** kunnen onze leden met hun partner of introducee met de MuseumPlusBus naar het Openluchtmuseum in Arnhem. Dit reisje en de entree zijn geheel gratis.

Aanmelden: bij info@historischekringgente.nl of

Een stukje Openluchtmuseum Arnhem.

museum
plus
bus

bij onze bestuursleden. Geef uw naam en telefoonnummer door, al dan niet lunchen en of uw rollator of rolstoel ook mee gaat. Voor een scootmobiel is geen plaats. De lunch kost € 12,50 per persoon.

Snel, want spoedig daarna krijgt u bericht of u tot de deelnemers behoort, want vol is vol...

De bus staat op 18 april om 10.00 uur klaar bij Villa Ganita, ons kringgebouw en vertrekt om 10.30 uur naar Arnhem. Wie dan nog te laat is, kan niet meer mee.

Na koffie/thee volgt een rondleiding en lunch. Na de lunch kunt u op eigen gelegenheid rondkijken. Om 15.00 uur 's middags staat de bus weer klaar en vertrekt dan een kwartier later naar Gendt.

In het Openluchtmuseum is de canon van Nederland, een interactief overzicht van onze geschiedenis, het bekijken waard. Daarnaast zijn tal van historische gebouwen op het terrein van buiten en binnen te bekijken, soms met vrijwilligers die oude ambachten beoefenen en er van alles over vertellen. Er rijdt een historische tram om bezoekers op het uitgestrekte terrein naar de speerpunten te brengen. Door dit reisje met bus van de Postcodeloterij krijgt u een uitje dat echt de moeite waard is.

Rabo Clubkas Campagne

Van 15 t/m 28 april gaat de Rabo Clubkas Campagne Oost Betuwe weer van start. Leden van de Rabobank kunnen maximaal twee stemmen op hun favoriete vereniging of club uitbrengen. Alleen wie tijdig als lid van de Rabobank is geregistreerd, mag stemmen.

Iedere stem levert onze vereniging geld op. Allereerst houden we voor dat geld de contributie gelijk en mochten we zoals de voorgaande jaren ruim bedacht worden, dan gebruiken we dat verder voor een speciale herinneringseditie WO2 van ons kringblad in 2020.

Als u bij het stemmen hulp nodig heeft, willen wij u graag tijdens onze openingsuren helpen; de koffie of thee staat klaar.

Jaarprogramma 2019

Verdwenen winkeltjes en cafés door Henk Klaassen met medewerking van Mia Gerriets.

Maandag 18 maart 2019, 20.00 uur
Grote zaal in Providentia, Dorpstraat 5, 6691 AV Gendt.

Mevr. Nijss van de verfwinkel in de Dorpstraat.

Herhaling van de lezing met PowerPoint beelden van ‘winkeltjes’ in Providentia. Henk Klaassen vertelt over vele verdwenen panden, waarvan we zelf soms niet meer weten dat ze er waren of panden en bewoners die we nooit zullen vergeten. Wederom een avond vol nostalgie.

Kon u er de vorige keer niet bij zijn of had u een plekje waar u bijna niks zag of kon horen, probeer het dan nog eens. Nu in de grote zaal van Providentia.

In april volgt de laatste lezing van dit seizoen. Ditmaal heel toepasselijk in Hulhuizen.

Lezing over het kasteel in Hulhuizen, waar heeft het gestaan, hoe en waarom is het verdwenen.

Na de pauze: lezing van Geert Visser over Gerward.

Woensdag 3 april 2019, 20.00 uur
Zaal van Café Concordia, Waaldijk 19-23, 6691 MB Hulhuizen.

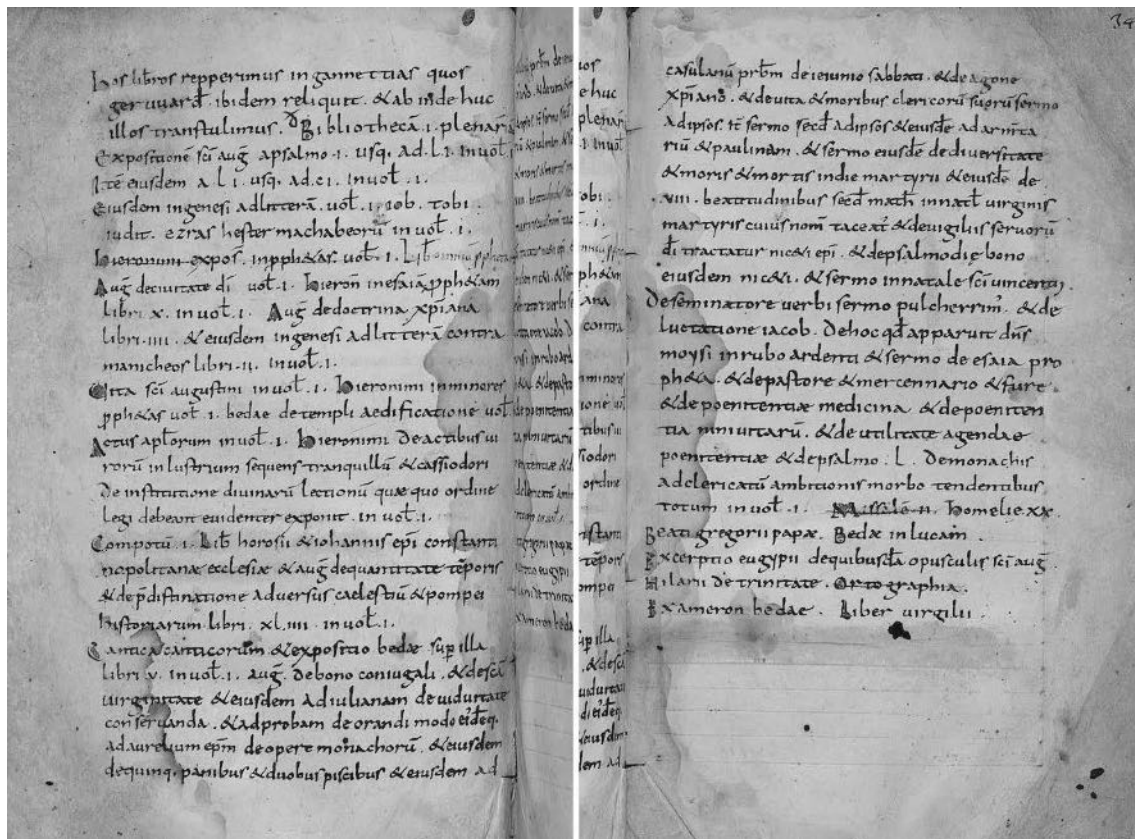
Voor de pauze lezing door drs. Willem Overmars en na de pauze lezing door Geert Visser.

Willem Overmars zal op deze avond voornamelijk vertellen over het kasteel Hulhuizen. Het kasteel wordt dan benaderd vanuit de Waal. Het zal niet gaan over de kasteelvrouw of over de inrichting van het kasteel en ook niet echt over de staatsrechtelijke positie van Hulhuizen. Kern is de langzame teloorgang van het kasteel dat dan in de

1664. Het trotse kasteel is bijna in de rivier verdwenen. Kaart door Frans von Seenheim. LandesArchiv Nordrhein Westfalen.

diepten van de Waal aan het verdwijnen is. De heer Overmars zal praten over de spontane verleggingen van de loop van de Waal, over landerijen die verzwolgen raken. En hoe de rivier dat deed. Waarom raakten zoveel huizen, kastelen, zelfs dorpen en steden in de problemen langs de rivier? Daarvoor is het nodig ook wat ruimer te kijken dan Hulhuizen. De Millingerwaard is al heel nauw verbonden met het lot van Hulhuizen, dus die komt aan bod. Hoe diep een buitenbocht kan zijn laat hij zien aan de hand van de zeer bedreigde stad Emmerich, waar alles heel precies is opgemeten. Het splitsingspunt komt aan de orde en de ontwikkeling van de Waal vanaf 1500 tot 1700. Tot slot zal Willem Overmars ons laten zien waar men moet gaan zoeken om nog iets te vinden van het oude kasteel. Zijn verhaal zal gaan over de tijd

Lijst met boeken die Gerward in bezit had.

tot 1700 al gaat hij nog wel vertellen waar en in welk kribvak we nu moeten gaan zoeken.

Geert Visser vertelt na de pauze over Gerward. Gerward is een Frankisch edelman geweest, die hier in de 9e eeuw geleefd heeft en bezit gehad heeft. Een heel belangrijk man, kloosterling, schrijver en bouwheer. De aartsvader van Gendt. Hij heeft in Gendt een aantal manuscripten achtergelaten, waardoor gezegd wordt dat in Gendt de oudste bibliotheek van Nederland stond. Deze bibliotheek is later verstrooid geraakt en groten-deels verdwenen, maar ooit had het klooster Lorsch bij Mannheim het. Hoor alles wat intussen bekend is van de Munnikhof, Gerwards verblijf daar en zijn leven.

Ria Schouten-de Haan

Verdere evenementen

Lezing Nederlandse genealogische vereniging, kwartier Nijmegen: 12 maart 2019.

De 500 Rijksten van de Republiek door Kees Zandvliet.

Locatie: Meijhorst 7039, 6537 EP Nijmegen. Zaal 0.09. Aanvang 20.00 uur.

Entree: € 4,00. Voldoende parkeerruimte voor de

auto en anders te bereiken via openbaar vervoer NS station Dukenburg, buslijn 331, halte Meijhorst sporthal.

Lezing Nederlandse genealogische vereniging: 14 mei 2019

Nederlandse vrouwen in het Nazi-Oosten door Jocelyn Krusemeijer. Verdere gegevens: zie hierboven.

Onze zusterkring in Bemmelen bestaat binnenkort 30 jaar. Op 18 en 19 mei 2019 viert de Historische Kring Bemmelen dit in de Kinkel.

Oproep

Voor een speciale editie van ons kringblad begin 2020 die over de Tweede Wereldoorlog gaat, willen wij in contact komen met Gendtenaren die deze tijd nog meegemaakt hebben. Dan is het namelijk 75 jaar geleden dat Nederland bevrijd werd. Een laatste kans om die ervaringen en verhalen te vernemen die nog niet eerder gepubliceerd zijn. Schrijf die bijzondere verhalen voor ons op of laat u interviewen door ons zodat het niet verloren gaat!

Geef het door aan info@historischekringgente.nl

Ongeluk of opzet?

Zondag 18 januari 1925 gonsde het van de geruchten in Gendt. De directeur van Vahali, Evert Ophuysen, zou de dag ervoor met zijn auto in de Waal terecht zijn gekomen. Zijn hele gezin zat in de auto en was verdronken. Evert, zijn vrouw Berta en hun twee meisjes Fredy en Beppie waren

Vahali rond 1925. Achter de schepen ligt de bedrijfshal.

allemaal dood. Een enkeling wist echter te vertellen dat tenminste een van de dochtertjes gered was. Het fijne wist men er gewoon nog niet van, maar in de volgende dagen werd steeds meer duidelijk. Niet alleen de regionale, maar ook de landelijke kranten stonden bol van het nieuws. Er werd gesproken van een tragisch auto-ongeluk en van een familiedrama.

Auto-ongeluk

Wat was het geval? De familie had op zaterdag de auto van een vriend, die in Amerika zat, in Arnhem moeten ophalen en had daarna een boodschapje gedaan in Nijmegen. Het gezin woonde daar aan de Mesdagstraat 32, een fraai huis in wat toen de uitbreidingswijk achter de stadsmuur van Nijmegen was, Nijmegen Oost. Het ongeluk gebeurde niet bij hun huis maar op de Waalkade. De auto, een Ford, met Ophuysen achter het stuur reed zaterdag even na vier uur 's middags ter hoogte van de Elektrische Centrale over de hoge Waalkade regelrecht de rivier in. Het kwam niet door de weersomstandigheden, want het vroor niet en het was niet glad. Enkele omstanders zagen het gebeuren en zij riepen snel hulp in. Vrijwel meteen kwam een klein meisje bovendrijven. De Duitse schipper Boehringer van de sleepboot Neptun 50 die in de buurt lag, sprong met zijn knecht in de naast hun aak gelegen vlieger en

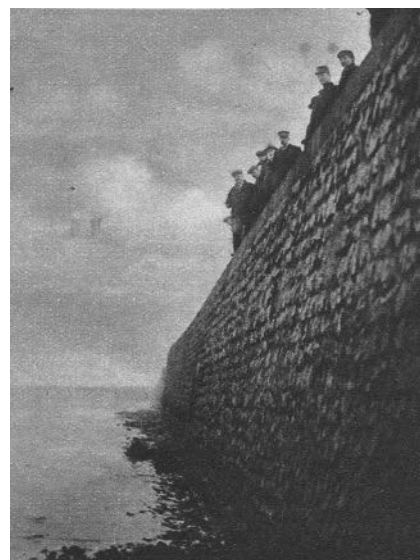
roeide naar de plek waar het kind in het water lag. Ze konden haar bij haar kleren vastgrijpen en trokken haar zo aan boord. Bij de wal kwam net een arbeider langs fietsen. Hij zette meteen zijn fiets weg tegen een huis en nam het natte kind van hen over. Hij bracht het naar de centrale, waar ze droge kleren kreeg. Geen goede daad blijft onbestraft, want bij terugkomst was zijn fiets verdwenen. Een kind had iemand erop zien wegfietsen. Ook toen al...

Beppie Ophuysen

Het geredde meisje was het achtjarige dochtertje van Ophuysen, Beppie. Zij had voorin naast haar vader gezeten en kon niet vertellen hoe ze uit de auto gekomen was. De voorruit was kapot gegaan door de val in het water, dus misschien was ze daardoor of door een open portier eruit geworpen. Zodra ze in de boot getrokken

was, vroeg ze naar haar vader, hoe het met hem was. Omdat ze licht gewond aan haar handen en een been was, werd zij voor verder onderzoek naar het Canisiusziekenhuis overgebracht. Ze wist nog te vertellen dat haar moeder en grotere zus, Fredy van elf, achter in de auto hadden gezeten. Zelf zat ze naast haar vader voorin. Haar moeder had nog geroepen: 'Het gaat verkeerd', voordat de auto de rivier in was gereden.

De berging

Toeschouwers bij de berging. Het is goed te zien hoe hoog de kademuur was.

Nadat de auto te water was geraakt en diep was weggezonden, werd meteen met dreggen begonnen. De auto bleek op zijn kant te liggen. De schippers konden uiteindelijk met kettingen en touwen om de wielen van

de wagen de auto naar het ondiepe takelen. Bij deze manoeuvre flitsten opeens de autolichten aan, een eng gezicht. Al met al had het bijna een uur geduurd en hulp voor de inzittenden bleek te laat. De heer en mevrouw Ophuysen konden met enige moeite uit de auto getrokken worden, omdat ze nogal gezet waren, zoals de kranten het verwoordden. Net als Fredy lagen ze nog ongeveer op hun plek. In die Ford was het vrij moeilijk om van de achterbank voorin te komen. De drie lijken werden naar het mortuarium van het Wilhelminaziekenhuis overgebracht.

De plaats van het ongeluk

De politie sprak verschillende ooggetuigen en concludeerde dat de auto vanuit het nauwe straatje Klein Venetie (intussen verdwenen) de Waalkade

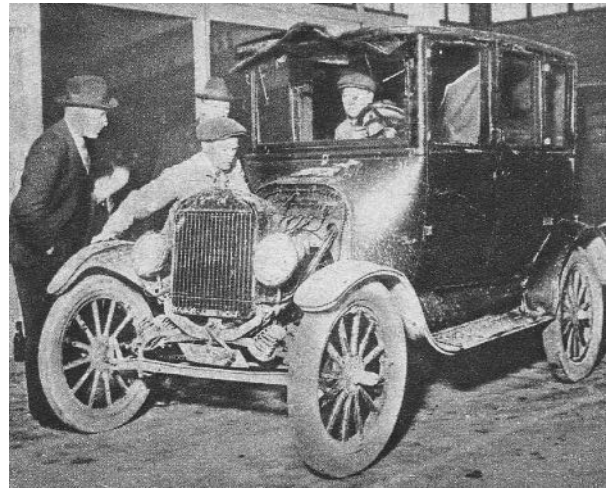
Het straatje Klein Venetië aan de Waalkade bij de afbraak enkele jaren later.

op was gereden. Dat moest met beperkte snelheid zijn gebeurd, omdat het straatje maar kort was. In plaats van daar links of rechtsaf de kade op te rijden, reed de auto echter rechtdoor vanaf de kade muur de 5 meter dieper gelegen Waal in.

Waarom?

Er werden verschillende oorzaken geopperd. Misschien was de 36-jarige Ophuysen onwel geworden of was er een defect aan de remmen of de stuurinrichting. Dat zou onderzocht gaan worden als de auto de volgende dag geborgen was.

Toen de auto echter de volgende dag door de elektrische kraan van de centrale op het droge getakeld was, klom de opgetrommelde chauffeur van de garage Van Haan en Van Benthem achter het stuur en zwenkten de wielen meteen toen hij aan het stuur draaide. Daarna werd de wagen op een sleepwagen naar de garage aan de Rembrandtstraat vervoerd. Daar heeft de chauffeur een proefrit gemaakt en de wagen bleek ondanks de klap op het water naar behoren te rijden. Ook de remmen werkten prima.

Met de Ford was niks mis bij nader onderzoek. in de garage.

Nieuw licht op de zaak

Nog dezelfde dag van het ongeluk 's avonds tegen elf uur, toen de meeste mensen weer naar huis vertrokken waren en nog enkele jongens naar de verdronken auto keken, hoorden zij een plons en hulpgeroep. Schipper Boehringier die net terugkwam van een koffiehuis moest voor de tweede keer die dag in actie komen. Weer sprong hij in zijn boot en wist met moeite in het duister een drenkeling te vinden. Hij haalde ditmaal een meisje van tweeëntwintig uit het water. Zij was bewusteloos en toen ze weer bij kennis kwam, verweet ze hem dat hij haar gered had.

Ze was een landgenote van Boehringier, dus ook een Duitse en bleek de voormalige dienstbode van de familie Ophuysen. Na haar vertrek bij het gezin had ze enige tijd in Arnhem gewoond. Ophuysen had haar de dag ervoor, vrijdag, in het chique hotel Victoria in Nijmegen ondergebracht en haar

Hotel Victoria, tegenover het station van Nijmegen.

daar nog 's morgens, op de dag van zijn overlijden bezocht.

Volgens haar hadden zij een verhouding en toen zij hoorde van zijn overlijden, had ze zelf, zwaar verliefd op hem, in haar overspannen toestand ook

niet meer willen leven en er zo een eind aan willen maken. In het hotel vond men op haar aanwijzingen een zelfmoordbriefje en daarbij f 5.000,-. Ook bij Ophuysen zelf werd trouwens 'een groot

zijn? Dat hij veel geld bij zich had, lijkt erop te wijzen dat hij tot op het laatste van plan was er vandoor te gaan. Alle vragen konden niet meer beantwoord worden. Zijn daad kent alleen verliezers.

Het personeel van Vahali rond 1925. Tweede van links beneden is stafid Van Kortenhof, de opvolger van Ophuysen.

bedrag' aan geld gevonden toen hij geborgen was. Volgens het dienstmeisje was het de bedoeling geweest om samen de volgende week naar Amerika te gaan. Ze hadden al passage geboekt.

Liefdesdrama

Het lijkt logisch dat Ophuysen tot op het laatste in een duivels dilemma verkeerd heeft. Moest hij zijn gezin in de steek laten en met zijn geliefde een nieuw leven in Amerika beginnen? Heeft hij geprobeerd van zijn vrouw te scheiden en wilde ze niet? Ze hadden altijd de indruk gewekt een gelukkig huwelijk te hebben. Een scheiding zou in die tijd een vreselijke schande zijn geweest en hij zou dan zijn dochters moeten missen.

Of moest hij het dienstmeisje, dat veertien jaar jonger was dan hij en dat verliefd en misschien wel zwanger van hem was in de steek laten? Heeft hij met opzet zoveel geld bij haar achtergelaten, dat zij een nieuw leven zonder hem kon beginnen of heeft hij in een opwelling gehandeld om zijn gezin mee in de dood te nemen en van alles af te

Heden overleden plotseling door een noodlottig ongeval mijne geliefde Ouders en Zuster, onze Dochter, Schoonzoon en Kleindochter de Heer E. A. OPHUYSEN Mevrouw A. H. J. OPHUYSEN— VAN DE VOOREN FREDY OPHUYSEN. Nijmegen, 17 Jan. 1925. BEPPIE OPHUYSEN. Rotterdam: Familie G. VAN DE VOOREN. De begrafenis zal plaats hebben op „Rustoord“ Woensdag 21 Januari, 12 uur van het woonhuis, Meedagstr. 32.	Heden overleed tot ons groot leedwezen, door een noodlottig ongeluk, onze hooggeachte Directeur, de WelEd. Heer E. A. OPHUYSEN. Het Kantoorpersoneel der N.V. Scheepswerf en Mach. fabriek „Vahali“ te Gendt: A. VAN ELJNDHOVEN. M. VAN KORTENHOF. E. STELJNS. Gendt, 17 Jan. '25. 16
Hiermede vervullen wij den treurigen plicht kennis te geven van het plotseling overlijden van den WelEd. Heer E. A. OPHUYSEN, in leven Directeur der N.V. Scheepswerf en Machine-fabriek „Vahali“ te Gendt. Namens den Raad van Commissarissen, J. L. P. VAN HASSELT Gedel. Comm. Lent, 17 Jan. 1925. 19	Met diep leedwezen namen wij kennis van het plotseling overlijden van onzen beminde Patroon. Het gezamenlijk Arbeiderspersoneel der N.V. Scheepswerf en Machine-Fabriek „Vahali“ te Gendt. Gendt, 17 Jan. '25. 18
	Kosteloos. § 8 Bij vonnis der Arrondissements-Rechtbank te Arnhem d.d. 15 Januari 1925 is het faillissement van JACOB DE JONG, koopman in garen en band te Nijmegen, opgeheven wegens gebrek aan actief. De Curator, Mr. M. v. d. GOES v. NATERS. Nijmegen, 17 Januari 1925, Marienburg 81

Het gevolg

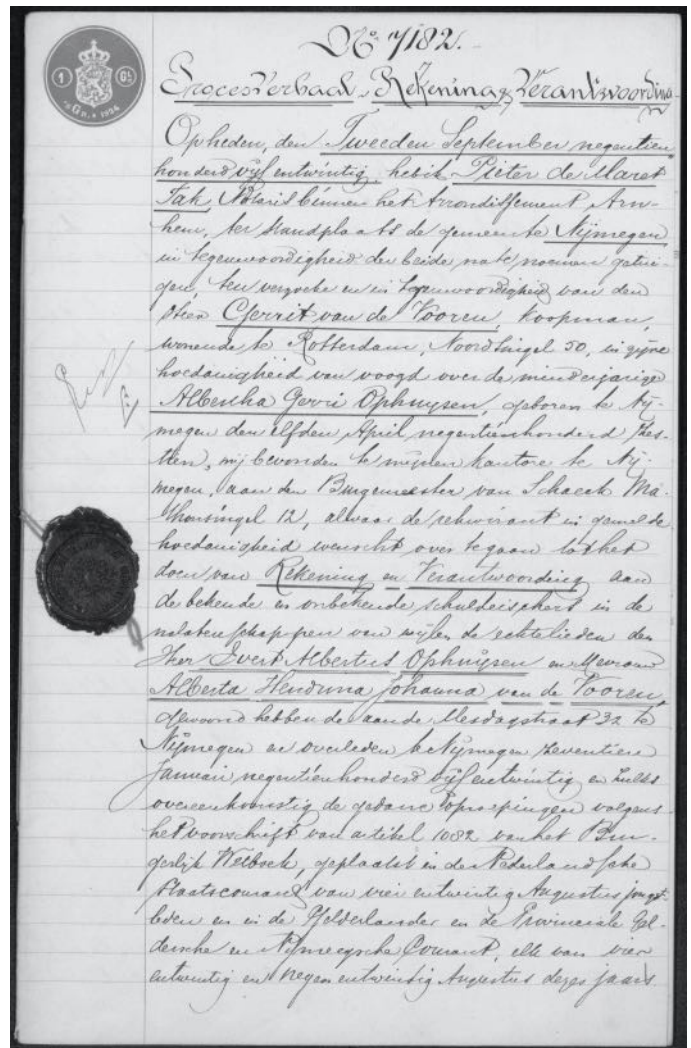
Beppie moest zonder ouders verder en, omdat zij geen familie in Nijmegen had, voortaan op een andere plaats opgroeien. Haar voogd werd de Rotterdamse koopman Gerrit van de Vooren, een broer van haar moeder. Ze zal dus wel bij hem thuis in Rotterdam opgegroeid zijn.

Everts geliefde werd direct de grens overgezet, omdat ze geen legitimatie kon tonen. Haar tas was waarschijnlijk in het water verdwenen. De politie bracht haar via Kleef naar haar ouders in de buurt van Essen. Het is maar zeer de vraag of ze het in het hotel aangetroffen geld heeft mogen houden, want voor een dienstmeisje was een dergelijk bedrag niet normaal. Het zou verstandiger van haar zijn geweest om na de dood van haar minnaar gewoon met het geld naar huis te vertrekken, maar ze moet helemaal gek van verdriet geworden zijn.

De begrafenis

De lichamen werden na een kort onderzoek vrijgegeven en op woensdag na het ongeluk was de begrafenis op Rustoord. Met drie lijkwagens werden de overledenen vanuit de Mesdagstraat naar Rustoord gereden. De straat zag zwart van de mensen en het ging in optocht naar de begraafplaats. Daar werden er tot de begrafenis maar enkelen van de menigte toegelaten, zoals familie, vrienden en het personeel van de werf.

De dominee uit Nijmegen, Posthumus Meijes, hield een vooral godvruchtige rede, zoals dat zij in de hand van God waren, en de directrice van het Instituut voor Meisjes aan de Kronenburgersingel,

In september kon ten behoeve van Beppie de erfenis vastgesteld worden door notaris De Maret Tak.

Er was bij hun woonhuis al grote publieke belangstelling voor de begrafenis. De foto is genomen in de Mesdagstraat richting Berg en Dalseweg en is één van de oudste foto's van deze straat.

Matthias (Thijs) van Kortenhof.

de school van Fredy, vertelde wat een lief en intelligent kind ze was geweest; een voorbeeld voor de leerlingen. Verder was er nog een oom van de overledene, de heer Kempkes uit Rotterdam, die vertelde dat zijn neef het op eigen kracht en door hard

werken tot werktuigbouwkundig ingenieur had gebracht en zo zijn belangrijke positie had bereikt. (Wat hij niet vermeldde was dat Evert in Nijmegen op vier adressen een machinefabriek had, naast dat hij directeur van de scheepswerf Vahali was. Voorwaar een ondernemer en zakenman). De overledenen kregen een gezamenlijk graf en

ten afscheid werden daar immortellen, strobloemen, op gestrooid.

Op de oorzaak van het ongeluk werd waarschijnlijk uit piëteitsoverwegingen niet ingegaan, dus de sensatiezoekers kwamen niet aan hun trekken.

De opvolging

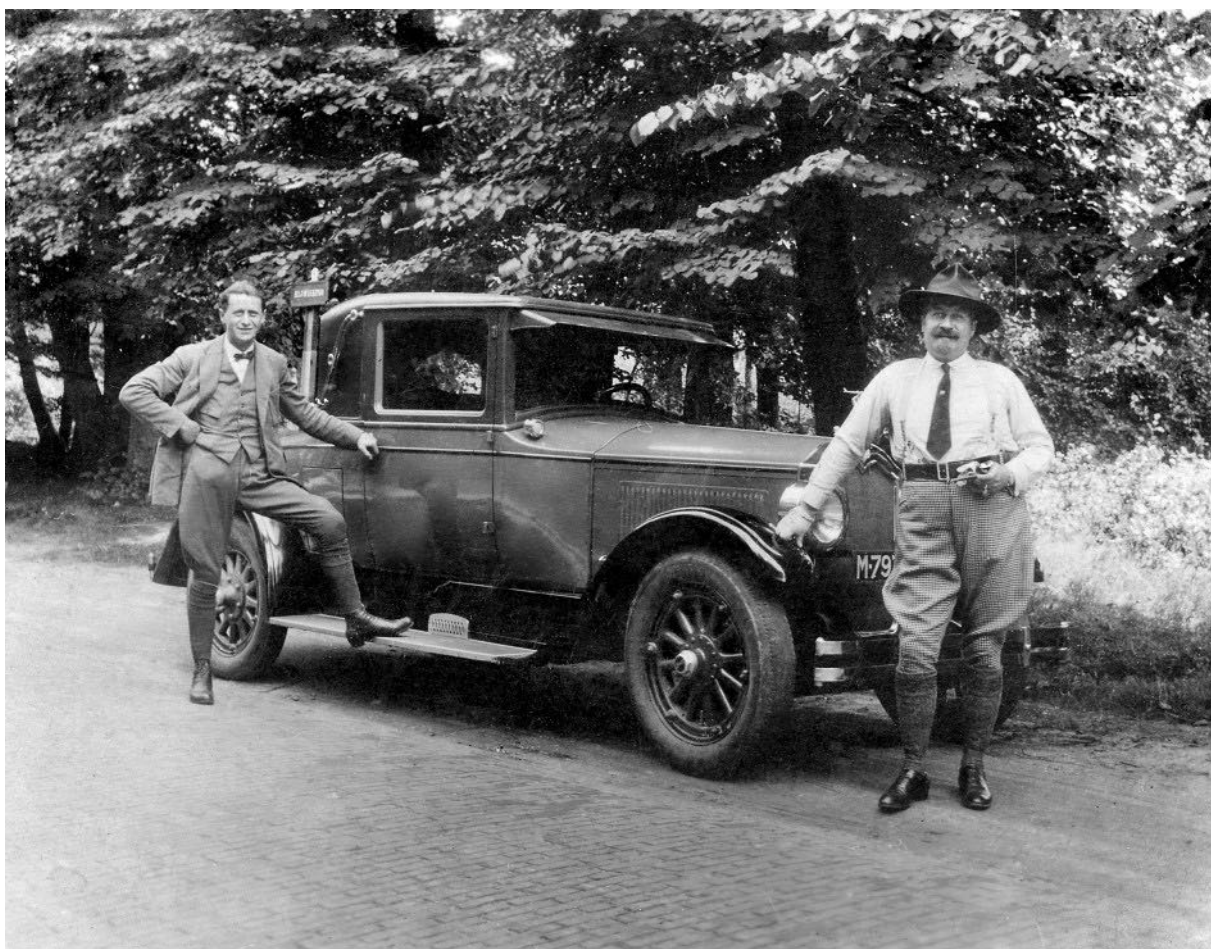
Na het overlijden van Ophuysen werd Van Kortenhof tot directeur van de werf Vahali benoemd door de eigenaar Van Hasselt. Hij was voorheen daar al stafid geweest. Uit enkele foto's die de kring in bezit kreeg, is op te maken dat Van Hasselt en Van Kortenhof dikke maatjes zijn geweest. Het bedrijf ging gewoon verder.

Yvonne de Boer-Ravestein

Bronnen:

Na een tip van Jos Banning vele krantenartikelen opgezocht o.a. Nieuwsblad van het Noorden van 23-01-1925 en De Gelderlander van 19-01-1925.

Foto's: archief Historische Kring Gente, van Alain Derksen, kleinzoon van Van Kortenhof en Regionaal Archief Nijmegen.

Links Thijs van Kortenhof en rechts Jan van Hasselt.

Hoefsmid Hein Eltink, beter bekend als HP

*Op het bord staat **Cursus in Hoefbeslag 1921-1923**. Hein is de tweede van rechts.*

Hein Eltink geboren in Andelst, kwam uit een gezin van veertien kinderen. In Andelst leerde hij het vak van hoefsmid en behaalde daarvoor het diploma. In het jaar 1923 hoorde hij dat hoefsmid Bertus Barends in Gendt er vanwege zijn leeftijd mee ophield en dat zijn zonen niets voor dat vak voelden.

Jan Barends

Jan Barends, smid in Gendt, was getrouwd met Lies Hendriks. Jan was geboren in Bemmelen en Lies in Oploo (NB). Het paar kreeg zeven kinderen in Gendt waarvan er drie op jonge leeftijd overleden. Waarschijnlijk waren ze rond 1850 getrouwd en naar Gendt gekomen. Van 1882 tot 1892 hadden Jan en Lies in de Dijkstraat in de voorkamer beneden aan de zuid/oost zijde een tapijterij. Jan en Lies zijn allebei in 1901 overleden. Zoon Bertus geboren op 4 juli 1854, volgde zijn vader op als smid. Hij trouwde in 1890 met Grada Gieben uit Duiven en kregen negen kinderen. Grada is overleden in 1918 op 54-jarige leeftijd. Bertus overleed in 1926 kort na de verkoop van de smederij aan Hein Eltink. Hij werd 71 jaar oud.

Het ijzer smeden als het heet is

De smederij (of smidse) is een speciaal ingerichte werkplaats voor de smid. Met behulp van een vuur, aangeblazen door een blaasbalg, wordt ijzer of ander metaal eerst flink verhit totdat het vervormbaar is. Dan wordt het op een aambeeld in de gewenste vorm geslagen.

Het is een zeer oud beroep, want sinds de tijd dat de mens metaal ging gebruiken wordt er gesmeed.

Een deel van de etalage aan de Dijkstraat.

Een goed hoefbeslag

is in het voordeel van paard en eigenaar. Bij ons geschiedt de behandeling door **Rijksgediplomeerde hoefsmeden.**

**Electrische Landbouwsmederij.
Alle IJzerwaren.**

Huishoudel. artikelen, Fornuizen, Kachels, Haarden, Waschmachines, Radio's, Naaimachines, af te leveren uit groote voorraad en op bekende condities.

H. P. ELTINK Gendt

Postrekening 190111 — Telefoon 297

De smid was onmisbaar voor de boeren en steenfabrieken, want hij maakte voor hen al het benodigde gereedschap, zoals ploegen, schoppen, harken, schoffels, hoefijzers en afstrijkers. Voor andere ambachtslieden zoals de kuiper, schoenmaker en de timmerman maakte hij ook gereedschap.

In Gendt was werk genoeg voor Hein Eltink

In Gendt werden paarden ingezet bij de steenfabrieken, in de landbouw en voor vervoer naar de veilingen in Elst, Ressen en Huissen, dus hoefwerk in overvloed. In die tijd kon je daar een goede boterham mee verdienen.

Met zijn zus Griet vertrok hij vanuit Andelst naar de al bestaande smederij aan de Dijkstraat in Gendt. Er werd altijd gezegd: 'Hein kwam niet alleen met zijn zus naar Gendt maar bracht ook zijn hamer en aanbeeld mee'.

Hij was al vlug ingeburgerd in Gendt en kreeg verkering met Dina Derksen. Dina kwam ook uit een gezin van veertien kinderen. Haar vader had een houtzagerij in de buurtschap Flieren.

In Gendt verdienden de meeste mensen hun brood in de landbouw, veeteelt en in de steenfabricage. Twee broers van Dina waren aannemer. Dina was de jongste van het gezin.

Op 4 mei 1929 trouwde Hein met Dina en de getuigen waren, een broer van Hein en een broer van Dina. Ze kregen zes kinderen: vier jongens, Jan, Geert, Harrie en Theo en twee meisjes Tini en Ans. Alle jongens volgden hun vader op in de verkoop van huishoudelijke artikelen, gereedschappen en landbouwwerktuigen. Er was verder een elektrische smederij. Eltink stond vooral bekend om de verkoop van fornuizen, haarden, kachels, afrastringdraad en reparatie van alles wat met metaal te maken had.

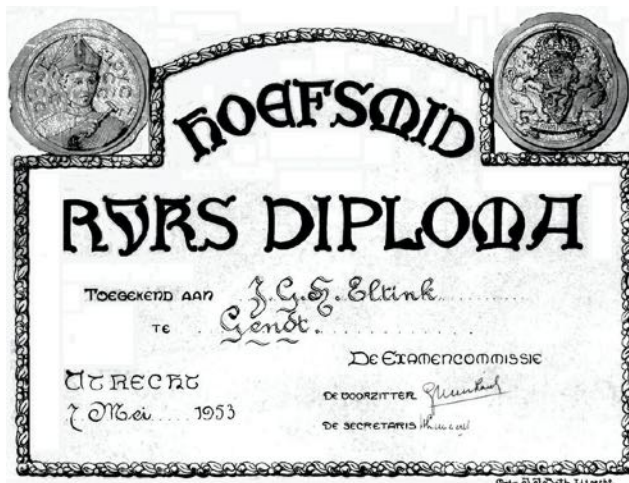
Na de Tweede Wereldoorlog kon je bijna alles kopen bij Eltink. Huishoudelijke artikelen zoals pannen, potten, bestek, weckflessen, wasteilen, petroleumtoestellen enz. Voor de wederopbouw

van Gendt leverde Eltink spijkers, smeedwerk, scharnieren, doorvoerpijpen enz.

Spijkers waren niet aan te slepen want houtschroeven zoals die nu gebruikt worden, waren nog in opkomst. Als je bij Hein in de winkel kwam, vroeg hij al vlug: 'Wilde gij spijkers'. Meestal kon hij dat al zien aan de klant.

Lekkende apparaten werden door Hein en later door zijn zoons vakkundig gerepareerd. Er bestond toen nog geen wegwerpmaatschappij: als het even kon werd alles gerepareerd. Een gezegde van Hein was: Hoog het Vaandel, Samen Sterk.

Hoewel er al veel paarden beslagen werden bij Eltink, wilde Jan toch de benodigde diploma's halen. In 1953 kreeg hij in Utrecht het Rijks Diploma Hoefsmid. Naast hoefwerk thuis had hij ook één dag in de week hoefwerk bij steenfabriek De Zandberg.

HOEFSMID RIJKS DIPLOMA.

Jan in actie tijdens een braderie.

*Hein en Dina: 25-jarige bruiloft.
Achter v.l.n.r. Tini, Theo, Harrie en Geert. Voor Jan, Hein, Dina en Ans.*

V.l.n.r. Jan, Geert, Harrie en Theo.

De zonen

Gendt

Jan, de oudste kreeg verkering met Riet Lestrade uit Huissen. In 1956 kocht vader Hein het pand van Hent Walravens aan de Dorpstraat. Na het huwelijk van Jan en Riet konden zij daar beginnen met de verkoop van radio's, televisies, witgoed, lampen enz. Later werd het een Geschenkenhuis waar van alles te koop was.

Jan hielp ook mensen die met een borrel op gekke dingen deden. Ooit borrelde ik met vrienden van Vahali bij Gert Idink in Doornenburg. Daar werd op gezette tijden vlees verwerkt dat besteld was bij Jan Schouten (de Dikke Schout) en Jan Viergever. Het was prachtig vlees, afkomstig van het slachthuis uit Nijmegen. Een klant had zijn bestelde vlees niet opgehaald. Het zag er zo mooi uit en ik kon het voor weinig geld kopen en kreeg zelfs van Viergever een snijmes mee om het thuis in de gewenste stukken te snijden. Thuisgekomen kwam ik er pas achter dat we geen diepvries hadden.

Het Geschenkenhuis aan de Dorpstraat.

Hein en Dina bij de opening van het Geschenkenhuis.

De poppen waren aan het dansen bij mij thuis. Omdat Jan veel apparaten aan ons geleverd had, ging ik 's avonds nog naar hem toe om te vragen of hij mij kon helpen. 'Kom er maar mee dan doen we het wel zolang bij ons in de diepvries', zei Jan. Na een paar weken hebben we toch een diepvrieskist bij hem gekocht. Zo werd die onbezonnenheid mooi opgelost.

*Riet en Jan tijdens de opening van het Geschenkenhuis.
Zevenaar*

Geert trouwde in 1964 met Tonnie Brands uit Zevenaar. Het lag dan ook voor de hand dat Geert en Tonnie zich vestigden in Zevenaar, anders zou het wel heel erg druk worden met de Eltinks in Gendt. In 1986 kwam hun zoon Geert-Jan in het bedrijf.

De winkel van Eltink-Brand in Zevenaar, Markt 7.

Geert overleed op 10 april 2004. In 2005 stopte Geert-Jan met zijn Eltink Audio Video Zevenaar BV. Het bedrijf is overgenomen door de HiFi Team Organisatie, dat meer vestigingen heeft in Nederland.

Elst

Harrie trouwde in 1959 met Annie Hoogveld uit Gendt (Hulhuizen). Het paar vestigde zich in Elst in de Smidstraat.

Harrie in de werkplaats in Gendt aan de Dijkstraat.

Annie kwam uit een gezin van veertien kinderen. In Elst verkochten ze witgoed, televisies, kachels enz. en werkten veel samen met de Gendtse winkels. Annie is op 52-jarige leeftijd overleden na een langdurig ziekbed. Harrie kwam nog regelmatig in Gendt. Hij was lang bij de Harmonie geweest en had veel vrienden in Gendt. Harrie overleed in 2014, zonder opvolger.

**U KOMT TOCH OOK
OP DE GROTE
verwarmingsshow
1969-1970
in „Het Witte Paard”
te Gendt**

heden 15 april van 15.00 tot 22.00
uur; woensdag 16 april van 15.00
tot 22.00 uur.

THEO ELTINK
Erkend gasfitter

Gendt

Theo trouwde in 1966 met Toos Wagener uit Huissen. Ze gingen in het ouderlijk huis aan de Dijkstraat bij Hein en Dina wonen. In 1968 verhuisden Hein en Dina naar de Hendrik Braamstraat en werd Hein zagezegt knecht bij Theo. In 1975 overleed moeder Dina. Theo runde met Toos en vader Hein het bedrijf, dat ook behoorlijk was

Theo met tuingereedschap op de braderie.

uitgebreid. Theo behaalde de diploma's voor een gasfittersbedrijf.

Naast de verkoop van gaskachels en haarden verkocht hij ook allerlei soorten tuingereedschap. De verkoop van naaimachines was in handen van Toos. Ze gaf ook demonstraties met verschillende merken naaimachines. In 1993 stopte Theo met de zaak. Hij ging vrijwilligerswerk doen op sportpark

Het pand aan de Dijkstraat met smederij.

Walburgen. Daar onderhoudt hij de sportvelden en de boel er omheen met nog een paar vrijwilligers. Dat doet hij dus nu al 25 jaar.

H. P. ELTINK, GENDT
TELEFOON No. 29 GIRONUMMER 190111

Electrische smederij: Hoefsmid (Rijksdiploma)
 Autogeen Lasch- en Snijinrichting.
IJzerwaren: Huishoudelijke artikelen.
Land- en Tuinbouwwerktuigen, Gereedschappen.
 — Pluimveebenodigdheden —

**SPECIAAL ADRES VOOR
FORNUIZEN,**

geheel Ned. Fabrikaat, B.B. Ulft. Deze zijn uiterst solide geconstrueerd. Branden zeer zuinig en geven het hoogste nuttig effect bij het koken. Zij worden geleverd onder volle garantie. Bijna alle kleuren en maten in voorraad.

HAARDEN
 van de beste Ned. Fabrikaat o.a. „Jaarsma” — „B.B. Ulft” — „Germania”

HAARDKACHELS,
 compleet geplaatst met vloer- en schoorsteenplaat vanaf f 46.50. Voordeel in 't gebruik. 100 % warmte.

**RUIME KEUZE IN
SALAMANDERKACHELS,**
 Vloerplaten en Vulemmers vanaf f 0.55.
 Door gezamenlijke inkoop zeer voordeel adres van: Afrasteringspalen, Gaas en Draad
 Gegalvaniseerde Tijlen, Waschketels, Emmers vanaf 35 cent.

Theo (links) krijgt hulp bij het verzorgen van de paarden.

Jan met zijn zoon Harrie.

Wat Eltink u biedt vindt men in de hele Betuwe niet

Toch nog een nieuwe generatie Eltink

Harrie, zoon van Jan, nam eerst de winkel, het Geschenkenhuis, in de Dorpstraat over.

Later verhuisde hij naar Bemmelen en vestigde zich in het oude gemeentehuis (1840) aan de Dorpstraat. Hij verkoopt daar hoofdzakelijk elektronica en witgoed. De zaak heet Euronics Eltink.

Harrie woont in Doornenburg. Zijn vrouw Rowenna is op 24 februari 2017 overleden. Zij werd maar 50 jaar.

De dochters van Hein: Tini en Ans

Tini trouwde met Bart Braam en woont in Bergen, ook wel het kunstenaarsdorp genoemd. Het dorp trekt namelijk veel schilders, schrijvers en architecten aan.

Ans, is op 17 augustus 2014 overleden.

Zoals het eens begon: hoefsmid

In Nederland kan iedereen zich nu hoefsmid noemen sinds de Rijkserkenning voor de beroepsbeoefenaren is afgeschaft. Er bestaat nog wel een vakopleiding. Goed opgeleide hoefsmeden hebben onder meer kennis van de anatomie van het paard. De meeste hoefsmeden komen met hun bedrijfswagen naar de klant en hebben verschillende maten hoefijzers in voorraad zodat zij 'koud' kunnen beslaan of een kleine, warme aanpassing.

De patroonheilige van de hoefsmeden (en van alle smeden en metaalbewerkers) is St. Eloi.

Henk Klaassen

Koningspaar 2018-2019

Mark Venselaar zo heet de Schutterskoning 2018 en hij is 32 lentes jong. Mark is werkzaam op de Marketing & Design afdeling van een internationale LED fabrikant, gevestigd in Wijchen.

Eén van zijn hobby's is met het vaandel zwaaien, ook wel vendelen genoemd. Deze hobby beoefent hij binnen de vereniging Sint Sebastianus. Ook is hij instructeur van de jeugdvendeliërs binnen de vereniging. Een andere hobby die hij graag uitoefent is fitness.

locatie Sint Jozef te Gendt. Eén van haar hobby's is het bespelen van de saxofoon; dit doet zij ook bij Sint Sebastianus. Ook zij is vaak te vinden in de sportschool.

Met trots mogen zij zich koningspaar van het jaar 2018-2019 noemen.

Het begon allemaal op de kermiszaterdag: de officiële opening bij Sint Jozef in Gendt. Sint Sebastianus bracht daar haar jaarlijkse aubade. Twee leden van de vereniging hadden die middag al de kriebels. Eén daarvan was Aloys van der Velde, die de saxofoon bespeelt. Haar verloofde Mark Venselaar zou gaan koningschieten. Mark had toen nog nergens last van en stond tijdens de aubade nog vrolijk te vendelen. Na enige reuring achter de dijk dat er een tweede kandidaat,

genaamd Koos Koster, zich zou aanmelden, stond Mark toch alleen onder de mast. Na 65 schoten mag hij zichzelf samen met Aloys Koningspaar 2018-2019 noemen.

De Schutterskoningin heet Aloys van de Velde en is 24 lentes jong. Aloys is werkzaam als Verzorgende IG binnen de Rijnwaal Zorggroep op de

De Schutterskoningin heet Aloys van de Velde en is 24 lentes jong. Aloys is werkzaam als Verzorgende IG binnen de Rijnwaal Zorggroep op de

De familie Venselaar.

Na 2 dagen volop feest en de kerkelijke viering op zondagochtend werd het tijd voor de maandagochtend: het kronen van de koningin. Na de traditionele aubade bij de Gendtse Huisartsen Groep kwam het moment om de koningin op te halen en

Aloys en Mark met opa Wim Venselaar.

te kronen. Wim Venselaar, de opa van Mark, wilde deze ochtend voor geen goud missen en gaf zelfs aan mee te willen het feestgedruis in en plaats te nemen op de troon. Het koningspaar ging voorop in de 'takkenoptocht' richting de kermisttent.

Een aantal collega's van Aloys hadden voor haar een verrassing geregeld. Dhr. Jan Venselaar & mevrouw Sophie Derksen werden uitgenodigd om plaats te nemen op de troon. U raadt het al, Jan is een broer van opa Wim Venselaar en bij het betreden van de troon schoot Wim vol met tranen en sloten de broers elkaar in de armen.

Wat hier zeker niet onvermeld mag blijven is dat Jan Venselaar in 1950 zelf Schutterskoning is ge-

weest. Ze genoten samen van de sfeer en muziek in de tent. Sophie Derksen vertelde Mark dat ze wel 'in' is voor een feestje! Dat ze daarvoor op de juiste plaats was bleek, want het bleef heel lang gezellig op de troon.

Op dinsdagochtend opende het koningspaar traditiegetrouw de paardenkeuring om daarna op de koffie te gaan in zorgcentrum Sint Jozef Gendt. Bijna alle bewoners zaten al klaar in het restaurant om het koningspaar te verwelkomen. Het werd warm onthaald, met een luid applaus onderstreept. Aloys en Mark gingen bij eenieder langs en schudden vele handen. Directeur Michel Hodes deed een mooi woordje en iedereen liet zich de koffie goed smaken.

Na de koffie ging het koningspaar verder naar de PG afdeling om daar eenieder te groeten en handen te schudden. Bij terugkomst van de PG afdeling was het tijd om te proosten. Na het klinken van de glazen werd er nog gezellig gekletst onder het genot van een hapje en natuurlijk een drankje.

Het koningspaar heeft genoten van vier fantastische dagen. Ondanks dat zij al vele jaren meegaan met de kermistraditie van Sint Sebastianus en dus geen onbekenden zijn, is het toch wel een heel andere en een veel mooiere beleving om als koningspaar Gendtse kermis te vieren met alle Gendtenaren.

Deze stamboom kwam tot stand met goedkeuring en medewerking van de familie Venselaar en Van der Velde, maar speciaal van Mark en Aloys.

Willem Rasing

De familie Van de Velde.

32+33 Willem VENSELAAR * Doornenburg, 22 okt 1852 † Gendt, 7 nov 1929 ∞ 1881 Theodora KLOPPENBURG * Doornenburg, 3 mrt 1855 † Gendt, 28 mei 1941	34+35 Johannes JANSEN * Gendt, 16 apr 1846 † Gendt, 13 mrt 1898 ∞ 1885 Antonia LEENDERS * Gendt, 13 aug 1857 † Gendt, 16 dec 1938	36+37 Hermanus van MOERKERK * Gendt, 19 sep 1864 † Gendt, 13 nov 1918 ∞ 1888 Maria KUSTER * Gendt, 8 feb 1867 † Gendt, 27 mrt 1932	38+39 Hendrikus van der MEE * Arnhem, 23 jun 1856 † , ∞ 1882 Wilhelmina VERHEIJEN * Ubbergen, 9 apr 1858 † ,	40+41 Johannes REULINK * Eldrik, 12 jan 1848 † Wehl, 8 jul 1921 ∞ 1873 Willemina Jacoba GROEN * Warnsveld, 24 jul 1838 † Wehl, 8 jul 1921	42+43 Gerhardus Arnoldus KRAAIJVAN-GER * Wehl, 12 jan 1848 † Wehl, 8 jul 1921 ∞ 1877 Johanna BLES * Wehl, 24 aug 1852 † Wehl, 10 jan 1911	44+45 Hermanus GIES * Didam, 19 okt 1828 † Didam, 10 dec 1895 ∞ 1868 Maria THUIS * Didam, 19 mei 1840 † Didam, 2 mrt 1913	46+47 Hendrik SANDERS * Didam, 24 aug 1853 † Didam, 19 feb 1929 ∞ 1887 Hermine STRIKKELING * Didam, 27 apr 1861 † Didam, 26 nov 1949
16 Theodorus Johannes VENSELAAR * Gendt, 24 jun 1888 † Gendt, 17 jan 1958 ∞ Gendt, 8 mei 1920	17 Johanna Bernardina JANSEN * Gendt, 19 dec 1888 † Gendt, 23 mrt 1968	18 Hendrikus van MOERKERK * Gendt, 18 jan 1892 † Gendt, 28 jun 1973 ∞ Kleef, 27 mei 1927	19 Geertruida van de MEE * Ubbergen, 9 aug 1898 † Nijmegen, 15 aug 1984	20 Hendrikus Johannes REULINK * Wehl, 10 nov 1874 † Wehl, 11 mei 1950 ∞ Wehl, 14 aug 1903	21 Johanna Maria KRAAIJVAN-GER * Wehl, 13 jun 1882 † Wehl, 24 feb 1940	22 Franciscus Johannes GIES * Didam, 7 jun 1874, † Didam, 23 feb 1931 ∞ Didam, 13 jun 1917	23 Elisabeth Maria SANDERS * Didam, 20 mei 1893 † Gendt, 18 nov 1974
8 Wilhelmu Theodorus VENSELAAR * Gendt, 3 mrt 1929 ∞ Gendt, 21 sep 1957		9 Maria van MOERKERK * Gendt, 29 aug 1931 † Gendt, 18 jan 1985		10 Wilhelmus REULINK * Wehl, 5 jul 1920 † Nijmegen, 17 jul 1987 ∞ Didam, 22 jul 1952		11 Johanna Francisca GIES * Didam, 6 mrt 1925 † Gendt, 18 sep 2018	
4 Theodorus Hendrikus Wilhelmus VENSELAAR *Gendt, 22 jul 1958 ∞ Gendt, 17 dec 1981				5 Johanna Geertruida Josefina Maria REULINK *Gendt, 9 mei 1959			
2 Mark VENSELAAR * Gendt, 25 januari 1987 Schutterskoning 2018-2019							

48+49 Theodorus van der VELDE * Gendt, 11 aug 1845 † Gendt, 19 apr 1917 ∞ 1882 Johanna Wilhelmina BARENDs * Gendt, 22 apr 1857 † Gendt, 14 jan 1935	50+51 Antonius MELCHERS * Huissen, 24 dec 1863 † ∞ 1892 Theodora EGGENHUIZEN * Huissen, 14 sep 1862 †	52+53 Saekele ANDRINGA * Baarderadeel, 20 jan 1864 † Franeker, 20 aug 1898 ∞ 1896 Dieuwke HOEKSTRA * Greonterp, 22 jul 1872 † Hoogetveen, 13 mei 1934	54+55 Ale VISSER * Haskerland, 3 jun 1853 † Aengwirden, 27 mei 1933 ∞ 1881 Antje van der Velde * Marum, 13 mrt 1859 † Haskerland, 15 feb 1944	56+57 Jan Berend MATERS * Homoet, 10 apr 1868 † Huissen, 2 sep 1927 ∞ 1899 Johanna Theodora van BRAGT * Huissen, 17 jun 1868 † Huissen, 10 jan 1939	58+59	60+61 Samuel STAM * Ochten, 6 mrt 1877 † Barneveld, 1 okt 1944 ∞ 1902 Petronella Wilhelmina MEIJERINK * Elden, 14 sep 1879 † Zwiindrecht, 20 nov 1962	62+63 Bernardus HOFs * Valburg, 27 apr 1866 † Gendt, 22 feb 1941 ∞ 1902 Alberta Anna Hendrika van KRAAIKAMP * Gendt, 22 aug 1873 † Gendt, 11 apr 1951
24 Wilhelmus Bernardus van der VELDE * Doornenburg, 31 mei 1888 † Gendt, 25 mrt 1934 ∞ Gendt, 16 mei 1916	25 Alberta Everdina MELCHERS * Bommel, 6 aug 1893 † Gendt, 16 aug 1975	26 Willem ANDRINGA * Sneek, 9 apr 1897 † Groenlo, 21 aug 1960 ∞ Sneek, 1 juli 1922	27 Geertje VISSER * Oudehaske, 24 jul 1898 † ∞	28 Jan Hendrik MATERS * Huissen, 17 feb 1905 † Huissen, 7 mrt 1986 ∞	29 Jantje HERMSEN * Huissen, 2 jan 1907 † Arnhem, 4 feb 1970 ∞	30 Jan Willemse STAM * Ede, 2 jan 1905 † Huissen, 3 nov 1975 ∞	31 Catharina Maria HOFs * Valburg, 26 jul 1908 † Huissen, 30 jan 2002
12 Wilhelmus Bernardus van der VELDE * Gendt, 12 nov 1933 † Gendt, 4 nov 1996 ∞	13 Geertruida Elisabeth ANDRINGA * Groenlo, 17 feb 1932 † Gendt, 2018 ∞	14 Jan Barend Dirk MATERS * Huissen, 1 okt 1936 ∞	15 Petronella Wilhelmina STAM * Huissen, 4 aug 1936				
6 Willem van der VELDE * Gendt,17 jul 1964 ∞				7 Karin MATERS * Huissen, 7 september 1964			
3 Aloys van der VELDE * Gendt, 1 mrt 1994 Schutterskoningin 2018-2019							

Verslag excursie naar Grave

16 januari 2019

De winter is eigenlijk geen tijd voor een excursie, maar dit keer moest het, want de tentoonstelling in het Graafs museum met enkele Gendtse archeologische vondsten hield begin februari op. Onze vondsten uit enkele Romeinse graven in de Angerensestraat en een opgraving in Hulhuizen in 1991 waren beschikbaar gesteld omdat de pas overleden Wim Tuijn eraan meegewerkt had. Hij was de inspirator van de Archeologische Werkgemeenschap Nijmegen. Die vierde met de expositie het 50-jarig jubileum met door vrijwilligers uit deze regio opgegraven 'schatten'.

Dus op een gelukkig droge middag, gingen wij al carpoolend naar Grave. Onze rondleider Martien Koolen bereidde ons in het museum voor met de opmerking dat er geen topstukken te verwachten waren. Toch bleek de expositie alleszins de moeite waard. Iedere werkgroep had fraaie voorwerpen ingeleverd, zoals stukjes glazen La Tène armbanden, bronzen fibula's en terra sigillata aardewerk, het luxe geïmporteerde serviesgoed uit de oudheid. Martien Koolen was als jongen al door het archeologische virus gegrepen en dat werd geïllustreerd met een foto van hem bij een ijzertijd opgraving in Wijchen in 1968. Hij vertelde dat in Grave in beerputten ook veel middeleeuwse stukken (inderdaad in stukken) aangetroffen waren en dat er veel skeletten opgegraven waren van het

voormalige kerkhof bij de Elisabethkerk. Er lag in de expositie een compleet geraamte van een 30-jarige man uit de 16e eeuw. Deze had een genetische afwijking waardoor de schedelnaad niet goed

gesloten was en dat familiale trekje was in nog enkele andere skeletten aangetroffen. Veel graven waren in het verleden al gauw na de begrafenis geschonden, waarbij de kostbaarste bijgaven natuurlijk verdwenen. Maar er was genoeg te zien.

Dit bezoek aan het Graafs museum was een uitgelezen gelegenheid om na afloop het charmante plaatsje Grave te bekijken. Dit gebeurde met een andere rondleider, Leon van Kan. Eerst werd door een maquette heel duidelijk dat Grave een vestingstad aan de Maas is met aan de buitenkant een aantal bastions. Grave betekent oorspronkelijk ook gracht. Sommige huizen hadden blauwe daken, maar de meeste de goedkopere rode. De voornaamste gebouwen zoals de kerken en de poortgebouwen kon je duidelijk herkennen aan de blauwe kleur. Grave is een belangrijke handelsstad tussen Den Bosch en Nijmegen geweest en is in het verleden door de Spanjaarden en Fransen belegerd. Daardoor is veel vernietigd, vooral in het rampjaar 1672 waarbij in de Gasthuisstraat maar drie huizen

Een huis uit 1573 in de Gasthuisstraat.

overeind bleven. Die lagen meer aan de buitenkant en daar werd overheen geschoten. Daarna is het stadje weer opgebouwd met smalle straatjes met klinkers. Wij zagen de belangrijkste gebouwen, zoals de Elisabethkerk die na de Reformatie protestants en nu weer katholiek is en de kleinere Begijnenkerk die eerst katholiek, maar daarna protestants werd. Grave is door de jaren heen vast op de plek blijven liggen, maar wel in de hoogte gegroeid op de vernietigde oude gebouwen. Dat werd duidelijk bij een bepaald punt waar onderaan een trap nog het oorspronkelijke niveau lag. Op sommige plekken tochte je toch wel uit je vershonning. Grave is leuk, maar nog leuker als het de thermostaat wat hoger zet.

Yvonne de Boer-Ravestein

De groep staat op het huidige peil van Grave. Onderaan de trap ligt het oorspronkelijke niveau.

Enkele Gendtse exemplaren in de tentoonstelling.

Onze nieuwsbrief

Meestal sturen wij kort voor een lezing of evenement nog een nieuwsbrief per e-mail als herinnering. Komt die bij u in de spam terecht (dat gebeurt wel eens bij een grote groep adressanten) dan kunt u zelf aangeven dat deze e-mail van een vertrouwd adres komt, waardoor die voortaan rechtstreeks in uw inkomende mailbox komt. Als u geen prijs stelt op de nieuwsbrief, dan staat onderaan de nieuwsbrief een link om u af te melden. Mocht u nooit een nieuwsbrief krijgen en dat wel willen, geef uw e-mailadres dan door aan info@historischekringgente.nl

Op deze foto is het niveauverschil nog duidelijker.

Mè kolbak en bolknak

De harremenie Sint Caecilia, die's d'r nog
De minse van toen, ja wâ hâ gi'j dan gedoch
De merste zien weg ien de houtere jas
Mar laowe us kie-ke hoe of 't toen was

Now dink 'k aon dâ mins mè'r 't vaondel ien de
wiend
Of dien a-ndere mè'r 't tijgervel, bli'j as 'n
kiend

't Blonk, glom, en lie-p ien de maot
Achter d'n diek op 't plein en op de straat
Meziek vör alles en allemaol
Bi'j 'n brullef ien de kjerck of ien de zaol

't Vaondel bestid nog mar veul is ni'j
Van d'n ouwe ploeg zien d'r zwat gin mer bi'j
Dink aon Bekhuus, Schennink, Kuster, en de
Haon
Oan Kersten d'n dirigent, die zie'k nog zo staon

D'r zien ôk minse al bar lang lid
Zô lang dâ zwat niemand dâ nog wit
Djörum motte wi'j die-p buge vör dien ène kjel
Bart Arts dik vieftig jaor now wete gullie 't wel

Bi'j Mientje Schaars ien 't Witte Pjed
Wie-re de puntjes op de i gezet
Rippetities en duk nog een extra les
Daor bun'k eiges ôk dukzat bi'j gewes.

Mar ôk aon toesprake over mooie en minder
mooie dage
Um pasgetrouwde stelle engs aon te jage

Roke bi'j rippetities wie-r altied gedaon
Daor trok gimmins zich iets van aon
En a'j mos speule en d'n bolknak dee'r 't nog
Dan wie-r daorveur 'n plekske op de lessenaor
gezoch

Serenades bi'j 'n brullef, mette kerremes of Sin-
teklaos
Mè 'r 'n echte Zwarte Piet zonder raor geraos
Of bi'j d'n umdrach ien Hulleze mette pestoor
Dâ was nog mè 'r 't originele maagdekoor

Ien Banneux en Kevelaer lie-pe ze ôk ien't gelid
Daor wie-r nog hee wa'r afgebid
En asse spölde "O Sterre der Zee".
Zonge alle minse dâ medeem mee

Oud pepier ophaole, de penningmeester bli'j
 De harremenie was d'r as èrste bi'j
 Dâ was 'n idee van Mart Berns, goed gedoch
 Daor zien toen ni'je pakke van gekoch

De pet wie-r kolbak en blauw kwam vör rood.
 De harremenie mè veul jeugd en aordig wâ bloot
 Want d'r lie-pe half nakse djenjes veurop
 A'j d'r naor keek kree'j al pien ien de kop

Uutvoering ien de Providentia hâ'j ieder jaor
 Vör donateurs, de Gendtse minse die zate dan klaor
 Muziek, tamboers, majorettes, allemaol top
 En altied Jo Derks bi'j alles veurop

Op en af gieng 't dör de jaore hin
 De minse die bleve hadde 't goed naor de zin
 Veul zien d'r nie mer of gienge d'r bi'j weg
 Ôk hee veul goeie 't nog zund dâ'k 't zeg

Mien vrouw en ik ware d'r ôk bi'j
 Nog hee jong mar altied bar bli'j
 Want awwe mekaor zage hawwe schik
 't is trouwes nog altied dikke mik

Mè'r ons trouwe was de harremenie d'r ôk bi'j
 Ze brochte 'n serenade alle minse ware bli'j
 Wi'j hemme toen de mars Glück Auf cadeau gedaon
 Die hè nog jaore op de lessenaor gestaon

Lang gieng 't goed en stids hoggerop
 Mar ja, dâ's iets wao'j verders niks vör kop
 Want now is de ploeg 'n stukske klender geworde
 Mar de meziek is nog altied aordig ien orde

Awwe vieftig jaor getrouwd zien, dâ's over 'n paar jaor
 Staon wi'j as dâ kan drek vör de harremenie klaor
 Asse dan Glück Auf komme speule o gottegot
 Dan kan 't fees nie mer kepot

En zeg now eiges wâ'r is 't lève zonder meziek
 Dâ wör nie a-nders hoe'j 't ôk bekiek
 Djörrom èen ding is zeker, knöp dâ goed ien ow ore
 De harremenie git nooit verlore

Tekst: Herman Buurman
Tekening: Wilma Schouten-Kregting

Gendt tussen januari en maart 1919

LAATSTE BERICHTEN.

BINNENLAND.
Smokkelarij.
LOBITH. Hedennacht is door de Rijksambtenaren alhier 440 K.G. kwatta aangehouden.
GENDT. Bij een huiszoeking door Rijksambtenaren alhier werden verborgen in een schuur, zich bevindende op het erf van de wed. Jansen, 30 zakken kwatta gevonden, gewicht ongeveer 1050 K.G.

Schoenenbons.

Het Steun-Comité te Nijmegen (Afd. Distributie) maakt bekend, dat met de nog in omloop zijnde schoenenbons tot 1 Februari a.s. schoenen kunnen worden gekocht. Winkeliers in de gemeente Nijmegen mogen alleen schoenenbons aannemen, afgegeven in de gemeenten Nijmegen, Valburg, Bergharen, Elst, Gennep, Ravenstein, Ewijk, Grave, Bommel, Oeffelt, Mook, Cuijk, Gendt, Haps, Heumen, Overasselt, Oss, Escharen, Batenburg, Ubbergen, Lienden, Wijchen en Balgoij.

Na 1 Febr. 1919 zijn alle schoenenbons ongeldig.

De winkeliers moeten de door hen ontvangen schoenenbons uiterlijk 10 Februari a.s. bij het Steun-Comité hebben ingeleverd.

Het Steun-Comité (Afd. Distr.)
 F. WELTERS.

LAND- EN TUINBOUW.

SUBSIDIE DIE TE LAAT IS AANGEVRAAGD.

De R. K. Bond van Oud-cursisten te Gendt, geeft nu de oorlog ten einde is, een cursus in pluimveeteelt en daar de aanvraag voor subsidie niet voor November had plaats gehad, had hij besloten de kosten van den cursus door de leden te laten betalen. De leider van den cursus wees er in een schrijven de directie van den Landbouw op, dat het verschieft voor kippenhouders in October nog alles behalve gunstig was, zoodat destijds nog aan geen cursus werd gedacht. De directie van den Landbouw heeft daarop later weten, dat met het oog op de veranderde tijdsomstandigheden de subsidie alsnog zal worden verleend.

Het logo van de Historische Kring Gende

Al sinds 1983, het jaar dat de kring officieel startte, maken we gebruik van hetzelfde logo. Dat is zo ingeburgerd dat het u waarschijnlijk niet eens opgevallen is toen u deze *Ganita mare* opensloeg; het staat in kleur op de voorkant van het blad. Dat is niet de enige plaats waarop u het tegenkomt. Het is te vinden op de vlag die aan het kringgebouw hangt, op de website en op de meeste publicaties; kortom, het beeldmerk duikt regelmatig op. Zoals op de omslag te zien is, bestaat het uit drie delen: een figuur die op een gestileerde boom lijkt – maar daar, zoals verderop blijkt, niks mee te maken heeft – met links en rechts een gans (gent) en een kasteel. De ‘boom’ bestaat uit een groot aantal woorden.

Het logo is gemaakt door Gerard Janssen, het enige nu nog zittende bestuurslid van de HKG die vanaf het begin deel uitgemaakt heeft van het kringbestuur. Toen hij vorig jaar verhuisde, kwam hij in zijn archief de tekeningen tegen van ontwerpen die hij indertijd maakte. Het leek mij een goed idee om de verschillende schetsen op een rijtje te zetten en er een (korte) historische achtergrond bij te geven. Dat levert geen wereldschokkende nieuwe inzichten op, maar het is aardig om de Gendtse geschiedenis eens uit een andere invalshoek te bekijken.

Voorgeschiedenis

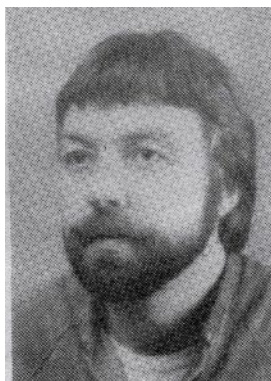
Tijdens de voorbereiding van Gendt 750 jaar stadsrechten in 1983 kwam een groep van vijftien historisch geïnteresseerden in september 1982 bij elkaar om de festiviteiten in historisch kader te plaatsen. Vanuit deze groep kwam het initiatief om een historische vereniging op te richten. Een half jaar later, in maart 1983 was het zover; met

het passeren van de stichtingsakte bij de notaris was de Historische Kring Gende een feit. Eén van de eerste activiteiten was het organiseren van een tentoonstelling van historische kaarten bij de viering van het stadsrechtenjubileum. De plaats Gendt speelde in deze expositie uiteraard een prominente rol.

Het logo

Op de vergadering van 26 november 1982 in het bovenzaaltje van café De Klok besloten de aanwezigen tot een (voorlopig) bestuur van de historische kring in oprichting over te gaan. Wim Alwicher, Frans van Driel en Wim Otemann (Munnikhofsestraat) boden zich aan als dagelijks bestuur. Op die bijeenkomst werden ook andere taken verdeeld. Gerard Janssen bood zich aan om een vignet te maken. Hij nam de opdracht heel serieus en maakte meerdere ontwerpen. Na een aantal discussies koos het bestuur voor het hierboven genoemde logo. Vanaf augustus 1983 maakt de kring gebruik van dit beeldmerk.

Een goed vignet draagt de essentie van de vereniging in zich. In dit geval moest het voor een kijker of lezer duidelijk zijn dat het hoort bij de historische kring uit Gendt. De Gendtse historie dient duidelijk aanwezig te zijn. Daarom verdiepte Gerard zich in de lokale geschiedenis. Dat was in 1982 nog niet zo eenvoudig. Meester Dinnissen had een en ander verzameld, Jan Wolters had in 1955 een boek over *Gendt aan de Waal* geschreven, er waren boeken met oorkonden en in enkele tijdschriften stond een aantal losse artikelen. Dat was het wel zo’n beetje. Die kennis stond niet zoals nu netjes bij elkaar, maar zat in afzonderlijke, her en der verspreide verzamelingen. Gerard raadpleegde die archieven en bibliotheken en ging aan de slag.

Een jongere Gerard Janssen.

In dit artikel reconstrueer ik welke overwegingen bij Gerard een rol gespeeld hebben bij zijn verschillende ontwerpen, waarom hij tot bepaalde keuzes gekomen is, zowel wat betreft de vorm als de inhoud. Daarnaast zet ik zijn kennis van toen in een wat breder kader. Dat kan omdat na ruim 35 jaar onderzoek door de HKG veel meer bekend is over ons dorp of, zo u wilt stad; de vie-

Eén van de hoogtepunten van de viering van Gendt 750 jaar stadsrechten: de middeleeuwse maaltijd in de Dorpstraat op donderdag 23 juni 1983.

ring van 750 jaar stadsrechten was immers de aanleiding tot oprichting van de historische kring.

Nog iets over de schrijfwijze van Gendt. Wanneer ik de plaats in het algemeen bedoel, gebruik ik de huidige, sinds 1937 officieel gebruikte spelling: Gendt. Als ik verwijst naar historische bronnen schrijf ik de naam zoals de in die bron gebruikte variant: Ganita, Ghent, Gend, etc.

Ontwerpen

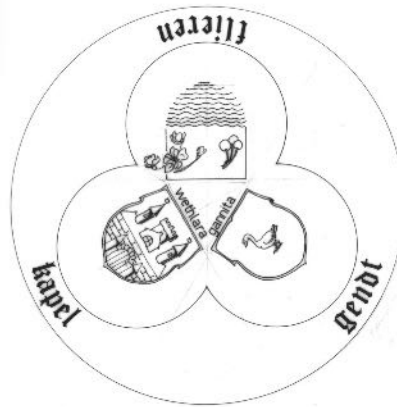
Eerst komen de ontwerpen aan bod 'die het niet gehaald hebben', daarna volgt een uitgebreider exposé over 'de winnaar'. In alle voorstellen is de hand te zien van de architect Gerard Janssen: uiterst precies getekend met oog voor detail. Het zal duidelijk zijn dat er in de 'afvallers' een of meerdere elementen te vinden zijn, die een plaats gevonden hebben in het gekozen vignet; alle elementen van het logo hebben immers te maken met Gendt.

Oude woonkernen

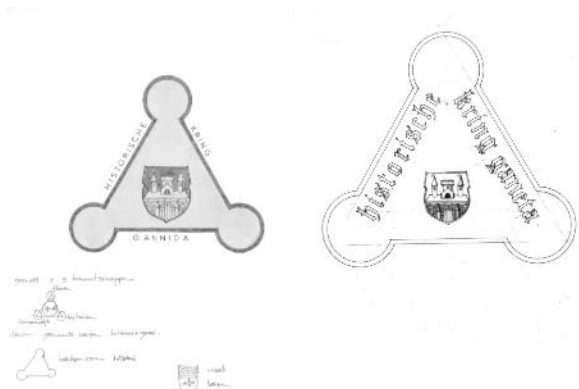
Voor de eerste voorstellen was een driehoek (of een variatie daarop) het uitgangspunt. Gendt bestond in het begin van de jaartelling uit drie woonkernen: Ganita, dat is het gebied rond de Markt, Flieren en de Woerd. (Archeologisch onderzoek van kringleden bij de dijkverzwaring begin jaren negentig van de vorige eeuw toonde aan

het wapen van de oude gemeente Gendt en de naar links kijkende gans komen verderop aan bod. In het bovenste schild staan in het onderste gedeelte een takje van kersenbloesem en een trosje kersen. Tot in de jaren zestig van de vorige eeuw stond de Betuwe – en ook Gendt – bekend als de kersentuin van Nederland.

Daarna is het aantal kersenboogaarden flink afgenomen. Het plukken van hoogstambomen was arbeidsintensief en dus

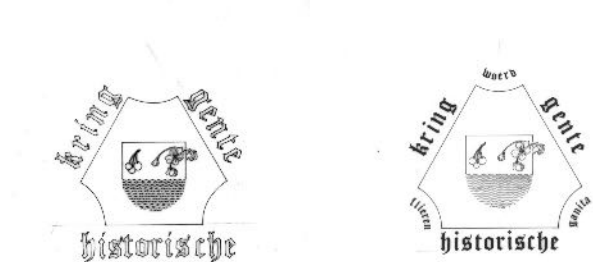
De tweede serie. De bovenste afbeelding toont weer de woonkernen.

De eerste ontwerpen, gebaseerd op de drie oudste woonkernen van Gendt.

dat er een vierde bewoningskern geweest is langs de dijk – die er toen nog niet was – tussen de Dijkstraat en de Molenstraat. Dat was bij het maken van het logo nog onbekend.) In het binnenvlak staan afbeeldingen die met Gendt te maken hebben: het wapen en een typisch Gendtse vrucht, de kers.

In de tweede serie is een cirkel de grondvorm. In de meest uitgewerkte variant overlappen drie kleinere kringen elkaar met in elk schild met een verwijzing naar het historische Gendt. Het kasteel,

duur. Bovendien maakten veel fruitteelers gebruik van de door de overheid aangeboden rooipremies en zetten de bijl in de (kersen)bomen. Toch herinneren het kersenfeest met kersenkoningin, de zilveren kers en het sprauwenjagersgilde de inwoners van Gendt jaarlijks aan deze letterlijk en figuurlijke bloeiende fruitteelt. Het tweede element in de afbeelding, de golven symboliseren de Waal, de rivier uit het Gendtse volkslied.

Buiten de cirkels staan drie namen: Gendt, Kapel en Flieren, de namen van de drie oudste woonker-

*gans in het wapen
van gent volgens
v. d. aal.*

De rest van de tweede serie. De gent in deze afbeeldingen heeft nooit in het Gendtse wapen gestaan, wel in dat van de gemeente Gendringen, die op 1 januari 2005 is opgegaan in de nieuwe gemeente Oude IJsselstreek.

nen. In vergelijking met de meest rechtse afbeelding (van de eerste serie) is Ganita vervangen door Gendt en Woerd door Kapel. Het zijn (natuurlijk) wel dezelfde gebieden. De naam Gannita, boven het schild met de gans verwijst naar een mogelijke verklaring van de plaatsnaam. Daarover verderop meer.

Wethlara – later bekend als Weelre – boven het schild met het kasteel, is de naam die tot eind zeventiende eeuw gebruik werd om het gebied aan te duiden dat we nu de Kapel noemen. Tot rond 1700 was in Gendt de hof van Weelre bekend. Daar zetelden vanaf de tweede helft van de dertiende eeuw de meiers of rentmeesters van de abdij van Gravendaal. In die plaats aan de Niers in de buurt van Goch stond een klooster van Cisterciënzerinnen, nonnen die de regel van Benedictus volgden. De in 1248 gestichte abdij had sinds 1255 veel bezittingen in Gelderland, o.a. in Gendt, Doornenburg en Angeren. In Gendt behoorden onder meer de Klittershof, de Nonnenkamp het Papenland, de Kerckenakker en niet te vergeten de Munnikhof tot de bezittingen van het Nieuwklooster zoals Gravendaal ook wel genoemd werd. Bovendien had de abdis van Gravendaal het patronaatsrecht over de kerken van Gendt en Angeren, d.w.z. dat zij de pastoors van beide parochies mocht benoemen. De rentmeester op de hof van Weelre behartigde de belangen van het klooster in onze streken. In 1792 had het klooster nog bezittingen in Gendt.

Het gekozen logo

Ligt in de vorige ontwerpen de nadruk op de oudste woonkernen, als uitgangspunt voor het gekozen logo koos Gerard voor de ligging van Gendt aan de Waal. Het is duidelijk dat de Waal gesymboli-

seerd wordt met de 'stam', de brede verticale balk waarin aan de basis golfjes kabbelen.

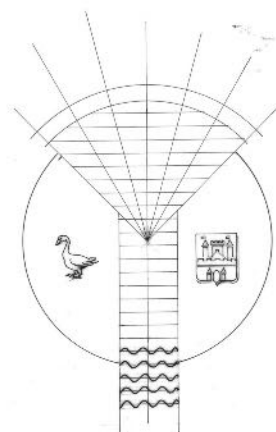
Anno 2019 hebben we een duidelijk beeld van de loop van de rivieren op ons netvlies. De 'weg' die Rijn, Waal en Linge volgen kennen wij sinds onze lagere schooltijd. Die situatie bestaat in grote lijnen sinds de negende eeuw. En daarna traden er nog meerdere, relatief kleine wijzingen op in de loop van de drie rivieren. Denk alleen eens aan het afsnijden van de Waalbocht bij Gendt rond 1500 (waardoor Erlecom aan de andere kant van de rivier kwam te liggen en geografisch van Gendt gescheiden werd),

de aanleg van het Pannerdensch Kanaal in het eerste decennium van de achttiende eeuw en de Lingeverbeteringen begin jaren vijftig. Tot de negende eeuw waren de Waal en (vooral) de Rijn meanderende

rivieren die hun kronkelende weg zochten in de Over-Betuwe. Wanneer het water een obstakel op zijn weg vond, koos het een andere route. Zo liep in de Romeinse tijd (tot

rond 400) een Rijntak van Pannerden over Doornenburg, Flieren, Gendt en Baal naar Elst. De Waal werd pas aan het eind van de Romeinse tijd een rivier van belang.

De meerdere rivierarmen worden in deze afbeelding aangegeven met de verschillende richtingen die uit de rivier ontspruiten of – maar daarover later meer – in de stroom samenvloeien. In een van de gebruikte bronnen staat dat er rond 800 een eiland was waarop de kerk van Gendt stond. Aanvankelijk was de opvatting dat het genoemde eiland in de huidige uiterwaarden lag. Daarover bestaat nu enige twijfel. De Waal heeft zijn loop regelmatig verlegd waardoor het eiland mogelijk ten

zuidwesten van de kom van het tegenwoordige Gendt gelegen heeft. Uit de bron kan wel de conclusie getrokken worden dat er rond Gendt meerdere rivierlopen waren.

In de volgende af-

beelding bestaat de Waal met zijn zijtakken alleen uit water. Bij een later ontwerp koos Gerard ervoor om het bovenste deel van de rivier te vullen met de namen die Gendt ooit gehad heeft.

Om die op te sporen nam hij de verzameling Gelderse oorkonden van Pieter Bondam (1727-1800) en Ludolph baron Sloet (1806-1890) ter hand.

Daarin komt de naam Gendt maar liefst in 25 verschillende vormen voor, zowel in het latijn als in het (middel)nederlands.

De variaties zijn soms miniem. Het gaat dan om een of twee letters die verschillen. Zo kan de latijnse naam *Gannita*, *Ganneta*, *Gannete* of *Gannida* zijn – en ook nog met één n.

Soms hebben auteurs in het verleden iets toegevoegd zoals *villa Gannita marca* of *Gannita pagus batava* (gouw Over-Betuwe).

Bronnen

Bondam en Sloet hebben voor hun bronnenuitgave veel, zij het niet uitsluitend, gebruik gemaakt van

gegevens die komen van het Benedictijnerklooster van Lorsch en van de hierboven al genoemde abdij in Gravendaal. De in 764 gestichte abdij van Lorsch of Lauresham lag in de buurt van Mannheim. Het klooster kreeg in het stroomgebied van de Rijn honderden bezittingen, meestal hoeven met horigen en lijfeigenen. De schenkers waren van rijke weldoeners, van de keizer, koningen en hertogen tot plaatselijke machthebbers. Al die giften werden vastgelegd in oorkonden. De verzameling van Lorsch telde er maar liefst 3836. Telde, in de verleden tijd. Alle originele oorkonden zijn verloren gegaan. Gelukkig hadden de monniken tussen 1070 en 1095 van alle originelen samenvattingen (regesten) gemaakt, de *Codex Laureshamensis*. In veertien oorkonden – de eerste dateert uit 793, de vroegste vermelding van Gendt als *Gannite marca* – komen de verschillende vormen van Gannita voor. Het klooster Lorsch had in Gendt veel bezittingen: minimaal 21 hoeven met horigen met daarbij een tweetal niet nader gespecificeerde landerijen. Eén daarvan had behoord aan de Noormannenkoning Rorik (ca. 820-ca. 880). Wanneer we bedenken dat in die tijd een hoeve gemiddeld vijftien hectare groot was, had Lorsch zo'n beetje half Gendt in bezit. Voor al die schenkingen waren afzonderlijke oorkonden, waarin de monniken de naam niet altijd op dezelfde manier spelden. Vanwege het grote aantal bezittingen koos de abdij Gendt uit als centrale plaats voor het beheer van hun goederen in Gelderland en Brabant. Die plaats werd de Munnikhof.

De Nederlandse varianten van de naam Gendt, zoals Gente, Genth, Ghent en Gend, komen veelal uit de oorkonden van Gravendaal. Daarvan zijn de originelen wel bewaard gebleven. Ze zijn te vinden in het *Collegium Augustinianum* in Gaesdonck bij Goch. Twee andere belangrijke, oude vindplaatsen van de Nederlandse vorm Gendt zijn te vinden in de bevestiging van het Gendtsse stadsrecht in 1312 (*Genth in Auerbetuwe*) en in het document uit 1506 waarin Hendrik van Gendt de plaats als heerlijkheid kreeg (*stadt, kerspel, herlicheyt ende hocheyt van Gent*).

De gent

Op de Waaldijk, bij de afrit naar de Dijkstraat staat een bronzen gans. Het is een beeld dat Huub Kortekaas in 1986 maakte. Een mannelijke gans wordt gent genoemd. Eén van de mogelijke verklaringen voor de naam Gendt is van deze watervogel afgeleid. De aanhangers van deze opvatting menen dat er door de aanwezigheid van dat vele water in het begin van de jaartelling grote aantallen ganzen hier hun toevlucht zochten. De eerste bewoners zouden daarom voor de naam Gent gekozen hebben. Bij deze verklaring past de sugges-

Het beeld van de gent van Huub Kortekaas bij de afrit naar de Dijkstraat.

tie van regionaal historicus Jan Wolters. In zijn boek *Gendts aan de Waal* uit 1955 vraagt hij zich af of Gendts niet poel kan betekenen. In zo'n poel verzamelden de ganzen zich. En daaraan koppelde hij bovendien kasteel Poelwijk.

Een andere, wellicht aannemelijker verklaring voor de plaatnaam is de verbinding met de oudgermaanse vorm *gan-ita*, dat samenvloeiing van wateren kan betekenen. Daarbij wordt dan verwe-

Rivierarmen die uitmonden in of samenkomen in een brede stroom. In de afbeelding op pag. 26 omarmt ontwerper Gerard Janssen deze mogelijkheid: één rivier en vele rivierarmen. De gans links op het logo geeft aan dat hij de 'ganzentheorie' in 1983 niet meteen verwierp.

Het wapen

Aan de rechterkant van het vignet staat het wapen van Gendts. Het is afgeleid van het oudste stadszegel dat bekend is. Het hangt (nog steeds) aan een oorkonde uit 1343, waarin een aantal Gelderse steden trouw beloofde aan hertog Reinald III in zijn conflict om de opvolging van hun plotseling gestorven vader met zijn broer Eduard. Het verdrag heeft Gendts geen geluk gebracht. Reinald verloor de strijd en overwinnaar Eduard vernietigde veel kastelen van zijn tegenstanders, waaronder tussen 1351 en 1361 – het precieze jaar is niet bekend – de burch van Gendts.

Het zegel toont een kasteel met een donjon (woontoren), twee hoektorens, kantelen en openstaande deuren. Op het randschrift staat *Sigillum opidi et civium de Gent* (Zegel van stad en burgers van Gendts).

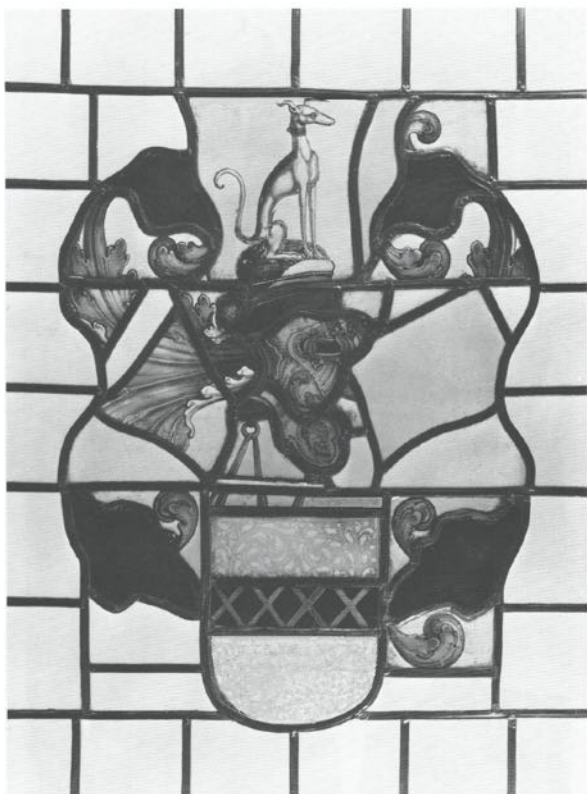
Het stadszegel diende als basis voor het wapen van de gemeente Gendts. De Hoge Raad van Adel heeft het wapen bevestigd in het diploma van 20 juli 1816. Er zijn verschillen met het zegel. Op de hoektorens staan vlaggetjes en de deuren zijn gesloten. Heraldisch wordt het wapen omschreven als '*van lazuur (blauw) beladen met een burgt en zijne twee torens, alles van goud (geel)*'. De

Het oudst bekende zegel van de stad Gendts uit 1343 met daarnaast het diploma van het gemeentewapen uit 1816.

zen naar de Belgische stad Gent, waar de rivieren Schelde en Leie bij elkaar komen. De geleerden zijn het hier niet eens. Er is een groep taalkundigen die de verklaring niet zoekt in het Germaanse *gan-ita*, maar wijst naar het Keltische *gena*, mond.

Gendtsse bestuurders hebben voor het wapen van de gemeente in het begin van de negentiende eeuw gekozen voor het zegel van de stad Gendts en niet voor dat van de familie van Gendts.

Het wapen van de familie van Gendt. Het is een glas-in-lood raam, eind zestiende, begin zeventiende eeuw, afkomstig uit het huis van de heren van Gendt aan de Jodenberg in Nijmegen.

Samenvattend, ontwerper Gerard Janssen heeft meerdere varianten voorgelegd, waaruit het toenmalige bestuur geen slechte keuze gemaakt heeft. Het logo, dat in de loop van de tijd digitaal aangepast is door Richard van Driel, draagt de essentie van de Gendtse geschiedenis in zich.

Met dank aan Gerard Janssen voor zijn informatie.

Geert Visser

Literatuur:

Visser, G., e.a. (red.), *Gendt tussen stad en dorp*. Gendt, 2008.
 Boer-Ravestein, Y. de, e.a. (red.), *Gendt tussen Kraayenbosch en Knienepol*. Gendt, 2013.
 Bon, Wim H.J. van, *De Gendtse Verordeningen. De achttiende-eeuwse dissertatie van de Nijmegenaar Coenraad van der Voordt Pieck over het Gendtse stadsrecht, vertaald en van kanttekeningen en uitweidingen voorzien*. Utrecht, 2016.
 Bondam, *Charterboek der Hertogen van Gelderland en Graaven van Zutphen*. Utrecht, 1783.
 Brand, Rien van den en Laurenz van der Linde (Bewerking en transcriptie), *Urkunden des ehemaligen Zisterzienserinnenklosters Graefenthal (Vallis Comititis)*. Gaesdock, 2015.

Gendt 750 jaar stadsrechten. Gendt, 1975.
 Glöckner, K.J., *Codex Laureshamensis I-III*, Darmstadt, 1926-1929.
 Sloet, L.A.J.W. (red.), *Oorkondenboek der graafschappen Gelre en Zutphen tot op den slag van Woeringen, 5 juni 1288*. 's-Gravenhage, 1872-1876.
 Wolters, J., *Gendt aan de Waal. Geschiedenis van een landelijk gemeenebest*. Gendt, 1955.
 Zuylen, A.P.M. van, *Gendtse toponiemen*, Nijmegen, 1952 (Doctoraalscriptie KUN).

Advertenties Gendt tussen januari en maart 1919

TE KOOP
 een 1½ jarige Bruluo Merrie, gekruist Belg. ras en dit Hengst
 venten. 17--P 6
 Adr: TH MILDER, Gendt

VERPACHTING VAN SCHEURLAND.

W. JANSSEN Gz. te Lent zal op
 Dinsdag 21 Januari 1919, voor-
 middags 11 uur, ten huize van den
 Heer ALB. MATTHIJSEN in „De
 Kroon“ te Gout,

Publiek Verpachten

voor 6 jaren om te scheuren:
 De Weide „De Hoorenlanden“,
 groot 4 Hect., gelegen in het Broek
 te Gout, in 40 perceelen en massa's.
 Aanwijzing geeft de waardsman
 GAASBEKK

Aanwinsten

Ontvangen van:

Paul Oostervink, artikel over persoonsbewijs Van de Sant
Annemieke Rutgers, aantal boeken en twee sculpturen over de steenfabricage van haar man Alfred Ratering, afgeleverd door Jan Joosten
Alain Derksen, aantal digitale foto's van Vahali en grootvader Thijs van Korten
Rob de Redelijkheid, artikel dynamietexplosie
Hans Hoen, enkele Gendtse digitale foto's
Trudy Derksen-Jansen, verschillende artikelen zoals tondeuse, wetsteentje, zakhorloge, pijp en bidprentjes
Martin v.d. Bergh, bidprentjes
René Aarntzen, oud paspoort
Mevr. Lamers, boekje 40 en 50 jaar Bataven
Theo Nienhaus, 2 staven die een Suisse gebruikte bij Hulhuizer Umdracht
Anoniem, schilderij met vers
Mieke Niels missienaakring, vlaggetjes van kersenfeesten
Fam. Basten, foto scholieren en vormsel Hendri Basten
Leo van Schaijk, liedje van Gelderland en boekje met dialectknipsels door Van Woerkom
Van **fam. Els Rotmans**, gebedenboekjes
Bruikleen van **J.N.L. Visser**, vuurstenen sikkels
Bruikleen van **W. Visser**, Merovingisch zwaard
Dinie van Alst, oude krantenartikelen

Welkom nieuwe leden

Uit Gendt, tenzij anders vermeld:

Dhr. J. Schouten
Mevr. R. Rooding
Dhr. G. Kuster
Mevr. L. Pijnappel
Mevr. M. Bekker
Dhr. Th. Derksen
Dhr. J.D. Geurts
Mevr. A. Rutgers
Mevr. A. Opgenoort-Damen
Mevr. G. Milder
Dhr. W. Schennink, Doornenburg
Mevr. E.J.M. Milder, Grave
Dhr. J.W. Gerritsen
Dhr. P.G.M. Gerritsen
Mevr. A. van Bon
Dhr. J.H. Janssen, Arnhem
Dhr. C. Linsen
Dhr. A.W.T. de Jong

Het vorige jaar is dramatisch geweest wat betreft overleden leden. Nog nooit in ons 35-jarige bestaan kregen we zoveel overlijdensberichten. De griep epidemie die lange tijd heerste, was voor een deel daarvoor verantwoordelijk en ook de lange, droge zomer heeft misschien invloed daarop gehad. Daardoor daalde ons ledental aanzienlijk, maar gelukkig hadden we ook weer veel aanwas. Dus hebben wij toch op dit moment weer 900 leden.

Overleden

Wegens **overlijden** hebben wij afscheid moeten nemen van ons (familie)lid:

Hendrikus Bernardus Roording
Weduwnaar van M.H. Roording-Peters
Geboren op 6 november 1928
Overleden op 5 november 2018

Leo Goris,
Weduwnaar van Annie Campscheur
Geboren 23 december 1948
Overleden op 29 november 2018

Bertus (Albertus Hendricus Antonius) Hoogveld,
Echtgenoot van Jacoba Wilhelmina Everdina Schouten
Geboren op 22 december 1935
Overleden op 20 december 2018

Theo (T.H.W.) Aarntzen,
Echtgenoot van Riet Aarntzen-van Merm
Geboren op 24 oktober 1939
Overleden op 24 december 2018

Theo (Theodorus Petrus Johannes) Rensen,
Echtgenoot van Ria Rensen-Flintrop
Geboren op 14 januari 1940
Overleden op 24 december 2018

Geert (Gradus Hendricus) van Moerkerk,
Echtgenoot van Stien van Moerkerk-Derksen
Geboren op 17 juli 1936
Overleden op 6 januari 2019

Wij hopen dat de naasten en vrienden veel troost en steun krijgen van hun omgeving.

Bestuur Historische Kring Gende

Voorzitter: Willem Rasing,
Bernhardstraat 22, 6691 ZM GENDT,
tel. 0481 424546

Secretaris: Yvonne de Boer-Ravestein,
Waterwolf 31, 6681 TH BEMMEL,
tel. 0481 422400

Penningmeester: Geert Witjes,
De Haspel 9, 6691 PP GENDT,
tel. 0481 422851

Foto- en knipselarchief: Riet Berends-Peters,
Baron van Gendtlaan 7, 6691 ZH GENDT,
tel. 0481 422471

**Tweede Wereldoorlog en Politionele Acties
Nederlands-Indië:** Robert Braam,
E-mail: Rmabraam@gmail.com

Genealogie en ledenadministratie:
Mia Gerrits-Bouwman,
Steenakker 11, 6691 DM GENDT,
tel. 0481 423543

Geografie (en archeologie): Gerard Janssen,
Klappenburgstraat 1 J, 6681 XN BEMMEL,
tel. 0481 431324

Presentaties: Henk Klaassen,
v.d.Duyn van Maasdamstr. 8, 6691 CT GENDT,
tel. 0481 424253

Jaarprogramma: Ria Schouten-de Haan,
't Hof 10, 6691 HK GENDT,
tel. 0481 422781

Ons lidmaatschap loopt van januari t/m december. Het lidmaatschap van de kring kost al jarenlang € 15,- en samen met het themaboek Terugblik € 22,-. Met een cadeauabonnement maakt u iemand voor € 15,- voor een heel jaar lid. Het abonnement stopt vanzelf weer op 1 januari. Ook dit jaar krijgt een nieuw lid trouwens ons boek *Gendt tussen Kraaijenbosch en Knienebol* gratis als welkomstgeschenk.

Weet iemand wat dit voor apparaat is?

Het is van gietijzer, dus zwaar en ongeveer 30 cm in diameter. De deksel is voorzien van een bloemmotief en kan half open. Als je aan de zwengel draait, dan draait er binnenin ook een schijf.

Misschien een aanwijzing: de eigenaar had zoiets ooit in een museum gezien en toen stond dit voorwerp in de buurt van de koffiemolens.

Geef uw antwoord door aan
info@historischekringgente.nl

Colofon:

e-mail: info@historischekringgente.nl
website: www.historischekringgente.nl
www.facebook.com/historischekringGente

Webmaster: Aad Hendriks

Redactie Ganita mare:
Yvonne de Boer-Ravestein (eindredactie)
Mia Gerrits-Bouwman
Henk Klaassen
Geert Visser

Onze redactie is te bereiken via bovenstaand e-mail adres, maar ook op de in de kolom hiernaast genoemde adressen en telefoonnummers.

Huisvesting: in Villa Ganita
Nijmeegsestraat 19, 6691 CK Gendt

Betalingen:
Hist.Kring Gende te Gendt
bank NL93 RABO 01164 26 705

Drukwerk Ganita mare:

Nieuweweg 172, 6603 BT Wijchen

ISSN: 1878-7908

Welkom op de maandagavond vanaf 20.00 uur en op de woensdagmorgen vanaf 09.30 uur.

Al is het alleen maar voor de koffie

Bjent zei:
Mè hum is nie te egge of te bouwe. Mettie kjel ku'j gin ka-nt uut.